

MIRCEA A. DIACONU, CERNĂUȚI. OBIECTE PIERDUTE

Lect. univ. dr. Lucian Vasile BĂGIU
Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia

Abstract: *The volume signed by Mircea A. Diaconu, Cernăuți. Obiecte pierdute (Chernivtsi. Lost objects) consists of the reproduction of one hundred and sixty-five short articles from the press of the years 1923-1926 in Chernivtsi. The informative content, extremely diverse, is not structured on specific themes, but strictly follows the chronological criterion. Reading the volume, the receiver is left with the surprising impression of turning the pages of some chapters of an extremely vivid social novel, whose realism and – from today's perspective – exoticism does not hide the evidence of a professional conjurer behind the selection of these one hundred and sixty five unknown life spans. Mircea A. Diaconu knew very well what and how to insert between the covers of his volume to open a window to a world that was once, that we have forgotten, that we would not have imagined to have been like this and which, probably, would not exist at all in the absence of the evocation of these lost objects. The reenactment is not only a cleverly staged scientific endeavor, but also a tacit declaration of love.*

Keywords: *Chernivtsi, press, lost objects, reenactment, Bukovina*

Volumul *Cernăuți. Obiecte pierdute* semnat de Mircea A. Diaconu reproduce o sută șazeci și cinci de scurte articole din perioada 1923-1926 apărute în „Glasul Bucovinei”, ziar din Cernăuți. Conținutul informativ, extrem de divers, nu este structurat pe anumite teme, ci urmează strict criteriul cronologic. Lecturând volumul, receptorul rămâne cu surprinzătoarea impresie de a întoarce filele unor capitole dintr-un roman social extrem de viu, al cărui realism și, din perspectiva zilelor de azi, exotism nu ascunde evidența unui prestidigitator profesionist aflat în spatele selectării acestor crâmpoie de viață necunoscută. Mircea A. Diaconu a știut foarte bine ce și cum să introducă între coperțile volumului său pentru a deschide o fereastră către o lume care a existat cândva, uitată definitiv, recuperată și deopotrivă creată prin succesiunea acestor *obiecte pierdute*. Reconstituirea de epocă nu e doar un demers științific inteligent pus în scenă, ci și o declarație tacită de dragoste. Mai mult, organizate ca poeme, secvențele transformă lumea concretă în iluzie și spațiu poetic.

Cernăuți. Obiecte pierdute este un punct de plecare nu doar necesar, ci optim pentru cercetări din domenii diverse: istorie, studii culturale, antropologie, sociologie, semiologie, lingvistică etc. Dincolo de aceasta remarcăm, o dată în plus, simpla plăcere a lecturii, palpitanță, lectorul întorcând cu nerăbdare paginile pentru a afla ce altceva s-a mai pierdut acum o sută de ani într-un oraș pe care îl (re)descoperim astfel. Prin analogiile inerente cu situațiile (sau exprimările) similare din ziua de azi adeseori este întreținut un surâs complice în colțul buzelor, sau un zâmbet amar, sau o crispă a conștiinței, indiferent că este vorba despre anunțuri matrimoniale, relatările unor jafuri și furturi (multe, foarte multe!), informații și regulamente referitoare la serate dansante, filantropice, piețe, plajă, vizite regale (sau filarmonice), hoteluri, farmacii, decese,

evenimente, evenimente. Conștienți că este o nedreptate orice selecție preferențială vom prezenta succint textele referitoare la luna ianuarie a primilor doi ani.

Cernăuți. Ianuarie. 1923.

„C.F.R. (...) se reia/ circulația directă între/ Cernăuți, București/ prin/ Mărășești-Buzău. (...) Trenul 6 accelerat/ pleacă din Cernăuți la orele 7,53 d.p./ sosește în București la orele 9,55 dimineața.”¹

Acum o sută de ani se putea ajunge direct de la Cernăuți la București în paisprezece ore. Azi, nu. Cernăuți nu mai are legătură directă cu București. A fost pierdută...

„**Obiecte găsite. /Un câine tânăr, fox/** În oficiul obiectelor găsite/ al Prefecturii de Poliție/ au fost depuse în/ decursul luni Decembrie 1922/ următoarele obiecte găsite,/ ai căror proprietari/ nu/ le-au reclamat până în prezent,/ și anume:/ (...) 1 geamandan îmbrăcat cu pânză cenușie conținând/ mai multe haine de damă și documente pe numele/ Sofia Rosenbaum,/ 1 portmoneu de damă de piele mohorâtă conținând/ o epistolă pe numele/ Vințenț Prohasca,/ (...) 1 carnet de identitate pe numele/ Gustav Gaib,/ (...) 10 mărci poloneze și/ 1 buletin de înscriere pe numele/ Lilli Gärtner,/ (...) 1 portofoliu de mușama neagră cu 420 lei bani gata/ și 1 bilet pe numele Rosenheck,/ (...) 1 portmoneu de piele neagră cu 23 lei și/ 2 bilete pe numele Basaraba./ Aceste obiecte pot fi ridicate de păgubași/ în timpul orelor obișnuite de oficiu/ la Prefectura Poliției,/ camera No. 8./ Afară de aceasta/ au fost prinse animale fără stăpân/ și se află:/ 1 cățea de culoare sură întunecată picioarele căprui, cu lanț lung la gât,/ la Ludvig Gensiorowski, str. Iancu Zota No. 16;/ 2 curci cenușii-albe tarcate și 1 găină neagră/ la Chană Leia Pseworski, str. Sinagogei, în edificiul Sinagogei;/ 1 mânz cam de 8-9 luni de culoare neagră, puțin alb la bot,/ la Vasile Porusnec în Stanești, județul Coțmani;/ 1 cățea de culoare galbenă, pe spinare neagră, cam de 1 an,/ la Eduard Dobrovolschi, str. Cuț No. 5,/ 2 rețe albe la Lea Sternberg, str. 11 Noemvrie No. 62;/ 1 câine (capău), rusesc de culoare albă/ la Hermann Kolb, str. Vilson No. 6;/ 1 câine mare galbăn (vulpe)/ la Anton Blaha, suburbia Clocucica No. 621;/ 1 câine (ogar) de culoare galbenă și roș,/ la Helene Sirecka, str. Grilparter No. 1;/ 1 câine tânăr (fox) alb cu pete negre, la cap pete galbene, cu zgardă la gât,/ la Dl. Anton Files, str. Regina Maria No. 24;/ 1 vițea cam de 2 ani,/ de culoare roșie,/ la picioarele cele dinapoi puțin albă,/ la Primăria/ comunei/ Dorna-Candreni.”²

Am selectat din lunga listă (care lasă pe undeva impresia de a-l citi pe Leonid Dimov avant la lettre) doar acele menționări cărora le este atașat și câte un nume. Din cincisprezece nume, unul singur e sigur românesc, Basaraba, celelalte lăsând o mărturie elocventă asupra compoziției etnice a Cernăuților de acum o sută de ani. Rosenbaum, Prohasca, Gaib, Gärtner, Rosenheck, Gensiorowski, Pseworski, Porusnec, Dobrovolschi, Sternberg, Kolb, Blaha, Sirecka, Files sunt, la rândul lor, fațete pierdute ale Cernăuților, pe care Mircea A. Diaconu le redescoperă, nostalgic, cititorului de azi. Într-o altă grilă a receptării, fiecare cititor în parte este pe undeva invitat să aleagă dintre obiectele pierdute, să facă speculații cu privire la modul în care se vor fi pierdut (cu inerente note de comic, mai greu de priceput rățacirea curcilor, găinii, mânzului și vacii), să se întrebe cu privire la destinul acestora, dacă și care vor fi fost recuperate. Aproape că ești tentat să mergi la sediul Prefectura Poliției, camera nr. 8 pentru a privi cu ochii tăi *geamandanul* și misterioasa epistolă din portmoneul de damă, sau pe strada Regina Maria nr. 24 pentru

¹ Mircea A. Diaconu, *Cernăuți. Obiecte pierdute*, Cartier, 2021, p. 10.

² *Ibidem*, p. 11-13.

a cerceta zgarda foxului tânăr cu pete. Asemenea visului din poemul dimovian revenim în contingență dintr-un spațiu ireal: și locurile sunt pierdute, nu doar obiectele care le populau.

„**Jaf de tren. Somațiune.** Imediat/ după descoperirea jafului/ ce a fost comis în ziua de/ 14 Octombrie 1922/ în trenul ce circulă seara/ dela Cernăuți spre Grigore Ghica Vodă,/ când a fost omorât casierul C.F.R. Ceașescu,/ rănit inginerul C.F.R. Goldenberg/ și/ jefuită o casă/ cu o sumă mare de bani dela Gara Lujeni,/ ar fi avut loc o convorbire/ între un călător al trenului acestuia cl. II/ și un tânăr,/ comunicându-și ambii observațiunile lor asupra a doi indivizi suspecti,/ cari au plecat și ei cu trenul acesta/ în cl. II și/ cari s’au coborât în Gara Mamaiești/ pe partea dreaptă/ în direcțiunea cursului./ Acest călător este somat a se prezinta judecătorului de instrucție/ pe lângă tribunalul penal Cernăuți,/ Cabinetul VII,/ ușa 31,/ în orele de serviciu,/ spe a fi ascultat./ Tribunalul penal, secția VII Cernăuți.”³

Este doar prima dintr-un șir prolific de evocări ale unor jafuri ce implică și crime, construind o imagine a filmelor Hollywoodiene cu gangsteri introduse de Warner Bros. după doar câțiva ani. O imagine lipsită de menajamente a unei societăți ce implică și lumea infracțională, în egală măsură revelatorie și semnificativă.

„**Prinderea autorilor furtului dela liceul ortodox de fete.** La liceul ortodox de fete/ Din strada Herescu/ s’au comis,/ în noaptea de 13 noiembrie c./ un furt prin spargere./ Dintr-o cameră încuiată s-au furat/ lucruri de mână,/ iar din altă cameră,/ alimente,/ apoi 14 găini, un curcan, o găscă și o rață./ Cercetările poliției au stabilit că hoții sunt/ Petro Voițenco și Moisiuc Petro/ la care s’au găsit/ 8 găini,/ curcanul,/ găasca și/ o parte din alimente. Mult zahăr și alte lucruri furate s’au găsit la/ o băcănie din str. Stelei.”⁴

Cei doi Petro, constată amuzat cititorul, au apucat măcar să fructifice șase dintre găini precum și o rață. Afară doar dacă nu le vom afla într-o listă ulterioară de obiecte pierdute și găsite.

Cernăuți. Ianuarie. 1924.

„Obiecte găsite. În oficiul obiectelor găsite dela/ Prefectura Poliției/ au fost depuse/ în cursul/ lunii Noembrie c./ următoarele obiecte/ găsite și nereclamate până în prezent:/ (...) 1 batistă și/ 1 certificat pe numele Scänhter Ettel./ (...) Aceste obiecte pot fi/ ridicate/ de păgubași/ în timpul orelor obișnuite dela/ oficiul Prefecturii de Poliție,/ camera No. 8./ Pe lângă acestea/ au mai fost prinse/ animale fără stăpân,/ și anume:/ 5 rațe albe, care se află în pripasul orașenesc,/ 1 porc alb, cam de un an, la Prynicka Apolonia, Mănăsteriște 352,/ 3 găști albe, la Roi Cornal, str. dr. Igel No. 23.”⁵

Printre cele cinci rațe să se numere și cea furată cu un an înainte de la liceul ortodox de fete?

„**Pentru direcțiunea tramvaielor comunale.** Cetățenii/ care/ locuiesc/ în cartierul gării Cernăuți/ sunt nevoiți/ să sufere foarte mult/ din cauza circulației/ extrem de neregulate a tramvaielor/ care fac cursa/ de la podul de peste Prut/ în oraș./ La haltele intermediare/ publicul așteaptă/ câte o jumătate de oră și mai bine/ sosirea tramvaiului;/ aceasta mai cu seamă/ după prânz./ Așteptând,/ călătorii își sporesc numărul și/ când,/ la vederea tramvaiului,/ tensiunea nervilor dispare în sfârșit,/ trebuie pusă la contribuție/

³ *Ibidem*, p. 14.

⁴ *Ibidem*, p. 10-15.

⁵ *Ibidem*, p. 115.-116.

puterea mușchilor/ ca să-ți poți cuceri/ un loc/ în tramvai./ Nefiind loc pentru toți,/ mulți rămân/ să mai aștepte/ cam tot o jumătate de oră./ De unde provine/ neajunsul acesta?/ Servanții/ de la tramvaie/ ajunși la podul de peste/ Prut/ se dau numaidecât jos și/ trag/ la „Weingasi”/ un birt cu/ băuturi,/ aice/ se oțlesc bine și/ apoi/ își aduc aminte să/ pornească./ În timpul acesta,/ publicul/ așteaptă/ prin halte și/ îngheață,/ cum a fost gerul în zilele acestea./ Semnalăm neajunsul acesta,/ pe care/ credem că/ direcțiunea tramvaielor/ va găsi mijloace/ să-l înlăture.”⁶

Dacă nu am ști că e un articol de ziar din Cernăuți din ianuarie 1924 am crede că e un moment publicat de I. L. Caragiale în *Schițe noue*. Viața imită arta, gândește lectorul. Mofturi, mon cher, sunt vechi, domnule, sunt vechi, i-ar replica maestrul.

„**Societatea «Internatul român din Siret»**/ a primit/ următoarele daruri:/ Societatea «Doamnelor Române din Siret» 300 Lei,/ d. locot. Badea 100 căpățâni varză,/ d. dirig. Diaconescu/ 50 kg. Făină porumb,/ 100 kg. cartofi,/ 10 kg. ceapă,/ 5 kg. fasole,/ d. dirig. Prodanciuc,/ o sanie de lemne,/ d. dirig. Rusu,/ o sanie de lemne,/ d. secretar Starcevschi,/ o sanie de lemne,/ d. Kruciko Vasile, primar,/ o sanie de lemne./ Tuturor acestora/ direcțiunea/ internatului/ le aduce/ mulțumiri/ călduroase.”⁷

Va fi existând și azi un internat român în Siret? Și dacă există, se găsesc oare semeni care să doneze varză, făină, cartofi, ceapă, fasole, lemne, bani? Atunci, da. Un alt fel de obiecte pierdute.

„**Publicațiune.** În orfelinatul evreiesc administrat de către/ comunitatea israelită în Cernăuți/ sunt vacante/ zece locuri pentru orfani./ Condițiunile de primire sunt:/ 1. Orfanii care doresc a fi primiți trebuie să fie/ sănătoși trupește și spiritual,/ ce se va constata înainte de primire/ din partea unui medic delegat de către/ reprezentanța comunității israelite în Cernăuți./ 2. Acești orfani să nu posede/ nici o avere pentru întreținerea și educația lor/ și pentru dânsii/ să nu poarte grijă persoane legal obligate./ 3. Reflectanții să aibă 6 ani împliniți și/ să nu fi trecut de 12 ani./ 4. Eliberarea unei declarații din partea/ reprezentantului legal al copilului/ care urmează a fi primit,/ prin care declară/ obligatoriu de a se abține de orișice ingerență/ pentru durata șederii copilului/ numai cu învoiala directorului orfelinatului./ Orfanii cu domiciliul legal (indigenat) în Cernăuți/ se bucură de/ preferință pentru primire conform statutelor fundațiunii./ La alegerea reflectanților se ține seamă în primul rând de/ copiii fără părinți,/ apoi de copiii fără tată./ Cererile de primire/ cu dovezile bazate pe documente/ cu privire la condițiunile de primire sus-menționate,/ și anume:/ Certificatul de naștere al copilului care urmează a fi primit;/ Actul de deces al tatălui, resp. al ambilor părinți;/ Certificatul medical despre starea sănătății al copilului orfan/ și/ o declarație a reprezentantului legal/ se vor înainta comunității israelite în/ Cernăuți, str. Heine 3, etajul 1,/ cel mai târziu până la sfârșitul lunii/ ianuarie 1924./ Gerentul comunității: Dr. Straucher m. p.”⁸

Cernăuți, aflat sub administrație românească doar din 1918, era un oraș cu o populație evreiască ce constituia o majoritate relativă în perioada interbelică, urmată la o distanță semnificativă de populația românească. Segregarea etnică și confesională devine evidentă prin reproducerea articolelor de ziare care relevă cum fiecare comunitate în parte avea organizări proprii de prezervare și promovare a identității proprii. Cu

⁶ *Ibidem*, p. 117-118.

⁷ *Ibidem*, p. 119.

⁸ *Ibidem*, p. 120-121.

începere din 1941 autoritățile române au trecut la eliminarea populației evreiești din oraș, prin înființarea unui ghetou și deportarea ulterioară în lagărele din Transnistria. Cucerit de Uniunea Sovietică în 1944, populația (română) în acest mod rămasă a fost, în bună măsură, deportată, astfel încât și caracterul său majoritar românesc recent dobândit a fost rapid și definitiv pierdut.

„**Din Suceava.** Școala prim. rom. de băieți din Suceava/ a făcut/ și anul acesta în ajunul Nașterii Domnului/ un pom de Crăciun;/ cu acest prilej s’au împărțit elevilor săraci/ 30 perechi de ghete,/ 15 rânduri de haine,/ 6 perechi de pantaloni,/ 8 rânduri de albituri și/ 5 căciuli,/ în preț de peste 16.000 lei./ Afară de aceste daruri,/ toți elevii săraci adunați la această sărbătoare/ au primit câte/ un cozonac,/ mere,/ nuci,/ zaharicale etc.,/ pe care le-a adunat (colectat) și în anul acesta/ d-nul Dr. Grigorovici Aurel./ Membrii corpului didactic dela/ școala primară din Suceava,/ precum și membrii comitetului școlar au adunat/ în folosul copiilor sărmani/ următoarele sume:/ Câte 1500 lei:/ Primăria orașului Suceava,/ Casa de Economie și Credit orășenească din Suceava./ Câte 5000 lei:/ Prefectura jud. Suceava,/ Banca Suceveană,/ Societatea orășenilor rom.,/ Societatea «Școala Rom.», Cooperativa «Lucafărul»,/ Ioan Cocârlă (proprietarul Librăriei Școala Rom.) și/ Comunitatea evreiască din Suceava./ Câte 750 lei:/ Medicii și farmaciștii orașului și județului Suceava/ drept cunună eternă pentru iubitul lor șef,/ decedatul Dr. Nicu Dracea./ Câte 100 lei:/ Anglo Banca, Banca de Est,/ Casa Națională, Banca Ipotecară și/ Banca populară evreiască./ Câte 300 lei:/ Inginerul silvic i. p d. Țurcan Dimitrie./ Câte 200 lei:/ Epitropia bis. Sf. Nicolae și d-nii:/ Cojocariu Dimitrie, prefectul județului,/ Dr. Bumbac Dragoși Dr. Bogen Leon, avocați./ Câte 100 lei:/ Societatea de Scont pentru comerț și industrie,/ Banca Română și d-nii:/ Senator Dr. Lupu Teofil,/ Arhim. mitrofor Stefanelli Inocenție,/ Arhim. Sidorovici Pancratie,/ Ieromonachul Vacareanu Ioan,/ Protoprezbiterul Sârbul Michail,/ Preotul din Sf. Ilie Berariu George,/ cetățenii:/ Ioan Ursachi,/ Dermer Herman,/ Drâmoei Maximilian și/ Mitre Haralampie./ Câte 60 lei:/ Magistrul Steinberg Carl./ Câte 50 lei:/ Părintele Dr. Mihuță George,/ Prim-procurorul Tomovici Oton,/ Arhitectul Zarovici Michael și/ comerciantul Șapira Nachman./ Câte 40 lei:/ Gremiul comercial./ Câte mai puțin de 40 lei au contribuit/ mulți cetățeni și negustori la/ colecta făcută de d-nii/ Popovici Nicolae și Zarembe Francisc,/ în sumă totală de peste 1000 lei./ Direcțiunea școalei prim. rom. de băieți din Suceava/ aduce și pe această cale/ celor ce au dăruit/ și celor ce au colectat (adunat)/ atât în numele ei,/ cât și în numele elevilor sărmani,/ cele mai călduroase/ mulțumiri.”⁹

Dincolo de o evidentă implicare consistentă a comunității în ceea ce am denumi azi asistență socială, reținem că, în Suceava, pentru școala prim. rom. de băieți donează și Comunitatea evreiască din Suceava aceeași sumă ca prefectura, spre exemplu, sau alte instituții românești. De asemenea, Banca populară evreiască donează aceeași sumă ca alte patru bănci. Printre persoanele particulare care donează se regăsesc nume ce par a fi evreiești. Un gest de bunăvoință față de populația majoritară a unui oraș, care, la fel ca Cernăuți, doar din 1918 era administrat de români. În perioada interbelică românii erau 60% în Suceava, evreii 20%. Azi, nu mai sunt.

„**Spărgătorii arestați.** Indivizii/ Franz Klein și Dimitrie Bodnariuc./ săvârșind,/ în luna Octombrie 1923,/ la locuința comerciantului Wesselberg/ din mahalaua Mănăsterește,/ un furt/ prin spargere,/ au rămas/ nedescoperiți/ de către agenții siguranței/

⁹ *Ibidem*, p. 122-124.

până în zilele acestea./ Autorii mai aveau cu dânsii și/ un complice./ anume pe Czech Arnold./ căruia/ refuzând să-i dea partea de pradă cuvenită./ s'au iscat/ grave neînțelegeri/ între autori și complice./ Acesta din urmă/ de necaz/ a denunțat/ pe autorii furtului/ Prefecturii de Poliție./ care a dispus/ imediat/ arestarea făptașilor./ Pagubele sunt evaluate la suma de/ 4-50.000 lei.”¹⁰

Un neamț, un ucrainean și un ceh pradă un comerciant evreu, iar autoritățile române nu îi „descoperă” nici după patru luni, deși le este divulgată identitatea răufăcătorilor. Rămân pierduți.

„**Servitoarea hoată.** Servitoarea Tony Schubert din localitate, neavând în ultimul timp nici o/ ocupație, obișnuia să viziteze prietenii și cunoscuții ei, cărora le lua la plecare/ în schimbul ospitalității câte ceva din casă./ Numita a făcut/ acu 2 săptămâni,/ împreună cu un oarecare Medinschi Ioan,/ o vizită la/ soția lui Grigore Voroșciuc din Ciahor./ de unde/ au dispărut/ în decursul nopții,/ furând 4 scoarțe de lână/ în valoare de 4000 lei și/ 1 pereche ghete/ galbene/ în preț de 800 lei./ Scoarțele le-au vândut apoi la Cernăuți, la băcănia Rosa Labin din str. Ștefaniei/ nr. 10, cu suma de 2000 lei, luând ca avans numai 1430 lei, restul/ urmând să-l încaseze chiar în după-amiaza acelei zile./ Temându-se însă/ să nu fie descoperită./ servitoarea/ nu/ s'a mai prezentat/ la băcăneasă/ să ridice/ restul banilor./ Băcăneasa./ la rândul ei./ a vândut/ 3 dintre cele 4 scoarțe/ negustorului din Sadagura Aron Pollak/ cu suma de/ 1650 lei./ Într-una din zile păguboasa Voloșciuc a întâlnit pe negustorul Pollak în Piața/ Unirii, unde voia să vândă scoarțele cumpărate de la băcăneasa Labin Voroșciuc./ recunoscând imediat scoarțele, a înștiințat poliția, care a confiscat lucrurile/ furate, arestând pe A. Pollak și Labin./ Săptămâna trecută/ autoarea acestui furt/ și-a făcut apariția/ la funcționarul D. A. de la Curtea de Apel./ rugându-l/ s-o adăpostească/ peste noapte./ Funcționarului făcându-i-se milă de această nenorocită fără casă și masă, i-a/ oferit adăpost./ Ingrata servitoare./ profitând/ însă/ de absența funcționarului./ s'a făcut nevăzută./ devalizând/ 1 pereche ghete bărbătești./ un revolver «Steier» cu cartușe./ 1 șal negru de lână și/ 1 palton în valoare de 5 000 lei./ Fiind sesizată Prefect. de Poliție, aceasta a luat măsurile necesare pentru urmărirea/ și prinderea vinovatei.”¹¹

Autoritățile par a fi fost foarte ocupate (și ineficiente) cu descâlcirea unui serii interminabile de furturi comise de, intermediare de și îndreptate împotriva unui mozaic etnic aflat în administrație românească. Detaliul cu funcționarul sistemului judiciar (o fi fost român? identitatea îi e protejată) care o „adăpostește” (eufemistică exprimare a ziaristului) peste noapte pe servitoarea hoată doar pentru a fi la rândul-i jefuit ține de o comedie cu Charlie Chaplin sau Stan și Bran. Hoata este, aparent, pierdută.

„**Edict.** Dispozițiunea procedurii/ pentru declarațiunea morții lui/ Michail alui George Lucico/ din Vășcăuți p. C./ Michail alui George Lucico./ născut în Vășcăuți p. C./ la 14/VIII st. v. 1885./ a fost înrolat în anul 1915/ în armata austro-ungară./ reg. ing. 24./ a picat în captivitatea rusească și/ să fi murit/ de tifos/ la Podwolozoziska (Rusia)/ într-un spital./ Fiind deci probabil că/ presupțiunea legală a morții/ conf. § 1 din lege din 31/3, 1918 f. l. i./ va fi dată./ se dispune/ la cererea soției sale./ Parasca Lucico, născ. Soica/ procedura pentru declarațiunea morții/ celui dispărut./ Cerând petiționara/ dizolvarea căsătoriei sale încheiate cu/ dispărutul în Vășcăuți p. C./ la 17/2 st. v. 1908/ după ritul ort. or./ se instituie ca curator și apărător al căsătoriei/ avocatului dr. Alexie

¹⁰ *Ibidem*, p. 125.

¹¹ *Ibidem*, p. 126-128.

Voiuțchi./ Dispărutul este somat/ să/ se/ prezinte/ înaintea acestui tribunal sau/ să înștiințeze tribunalul/ pe altă cale despre viața sa./ Toți câți au știre/ despre cel dispărut/ sunt somați/ să deie tribunalului/ sau curatorului/ informațiunile potrivite/ până la 16/VI 1924./ După acest termen/ tribunalul/ va hotărî asupra/ declarațiunei morții/ dacă/ cererea/ se/ va/ repeta./ Tribunalul Cernăuți, secția VII”¹²

Soarta acestui Lucico este perfect similară cu cea a multor români transilvăneni: născuți într-o provincie a Imperiului Austro-Ungar, înrolați să lupte pentru acest imperiu cu Imperiul Țarist, căzuți prizonieri și, unii, caz fericit, întorși acasă, o fac în noile granițe ale Regatului României, uneori după foarte îndelungată vreme, când nimeni nu îi mai aștepta. Nu știm dacă dispărutul s-a prezentat la Tribunalul din Cernăuți pentru a demonstra că e viu (și când) sau va fi murit de tifos într-adevăr, dar reținem că soția sa a așteptat nouă ani după plecarea sa și șase ani după terminarea războiului pentru a face demersurile dizolvării căsătoriei. Unele obiecte se pierd mai greu.

„**Morți subit.** În casa din/ str. 11 Noembrie Nr. 8/ a fost găsit mort/ luni,/ pe la orele 3 d. m./ poetul Alfred Löwman/ de 68 ani,/ întors din străinătate,/ unde petrecuse mulți ani din viață,/ se stabilise acum două săptămâni în localitate,/ trăind în neagră mizerie./ Comisiunea,/ compusă din comisarul Holdor și/ Dr. Kipper,/ a stabilit că moartea subită/ s’a produs în urma slăbirii nervilor/ din cauza senilității./ În aceeași zi a murit/ subit/ pe stradă,/ lângă biserica Iezuiților/ din fața Pref. de Poliție,/ pensionistul Marian Cehovschi din/ Mănăsteriște,/ în etate/ de/ 63 ani./ Nefericitul se afla în această zi fatală/ cu soția lui/ în oraș./ Pe când însă se întorceau acasă,/ soția,/ mergând înainte,/ a auzit/ deodată căzând/ ceva greu în urma ei/ pe zăpadă./ Privind îndărăt să vadă/ ce s’a întâmplat,/ a văzut,/ spre marea ei durere,/ pe soțul ei/ zăcând fără suflare/ în zăpadă. Cadavrul nefericitului pensionist/ a fost transportat/ la morgă,/ spre a i se face/ autopsia și a se stabili/ cauza morții.”¹³

Oamenii mor. Unii sunt poeți, alții pensionari. Unii mor singuri, alții alături de cei dragi. Unii se întorc acasă pentru a muri, alții mor în drum spre casă. Dar, cu toții, mor. Subit. Se pierd.

„**Escrocherie.** La comerciantul/ Rosenblatt Meier din localitate/ s’a prezentat săptămâna trecută un anume/ Jossel Weinrauch,/ fiul evreului Schmil din Siret,/ și a cerut 2 lăzi cu lămâi și portocale pentru tatăl său Schmil,/ un comerciant cunoscut lui Rosenblatt./ Acesta din urmă,/ nebănuind intențiile de escrocherie ale lui Jossel,/ i-a dat marfa dorită,/ rămânând ca tatăl escrocului Jossel/ să-i ramburseze plata ulterior./ Expirând termenul de plată,/ Rosenblatt s’a adresat lui Schmil cu o scrisoare,/ înaintându-i și factura pentru cele 2 lăzi cu fructe./ Schmil a răspuns că nu știe nimic despre/ isprăvile fiului său la Cernăuți/ și că dânsul n-a cerut nici un fel de marfă de la vreun/ comerciant din Cernăuți/ prin fiul său./ După câteva zile/ și-a făcut din noi apariția Jossel Weinrauch/ în magazia lui Rosenblatt,/ cerând să-i mai dea marfă de aceeași calitate,/ afirmând că tatăl său e foarte mulțumit cu/ fructele furnizate de Rosenblatt./ Somat de Rosenblatt să-i facă plata celor 2 lăzi cu fructe,/ escrocul a încercat să se eschiveze sub felurite pretexte./ În cele din urmă a fost denunțat poliției,/ care l-a arestat./ Weinrauch stă acum în închisoarea de la poliție./ Cercetările polițienești continuă.”¹⁴

¹² *Ibidem*, p. 130.

¹³ *Ibidem*, 1924.

¹⁴ *Ibidem*, p. 133-134.

Măcar acest caz va fi fost rezolvat de cercetările polițienești. Afară doar dacă nu au fost regăsite cele două lăzi de lămâi și portocale. Totuși, să te pierzi, cu insistență, pentru câteva fructe. Cazul pare a ascunde o poveste mult mai complicată. Pierdută, din păcate. Pierdută.

Sunt câteva texte dintr-un ansamblu a cărui perspectivă corectă o vom avea doar dacă parcurgem toate cele două sute șaptezeci și două de pagini ale volumului, cu tot cu ilustrații. Doar atunci vom reuși, alături de autor, să simțim „ce există acolo unde nu mai există nimic.”¹⁵ Limbajul ne va revela Cernăuții pierduți. Conduși de Mircea A. Diaconu purcedem către ultimul concert acordat de d. Enescu la pagina patruzeci și cinci *foarte precis la orele 9 seara*, întrucât marele maestru părăsește Cernăuții cu trenul de 11 și 45. Nu îl vom pierde.

Bibliografia

Mircea A. DIACONU, *Cernăuți. Obiecte pierdute*, Cartier, 2021.

---

¹⁵ *Ibidem*, p. 7.